

**ZRÍNYI MIKLÓS
NEMZETVÉDELMI EGYETEM
HADTUDOMÁNYI DOKTORI ISKOLA**

Lenkey László mk. dandártábornok:

**A védelmi szférában folytatott kábítószer bűnözés elleni küzdelem
katonai biztonsági és kriminálpolitikai aspektusai
a globalizált drogprevenció tükrében.**

DOKTORI (PhD) ÉRTEKEZÉS

Szerzői ismertető

Témavezető: Dr. Izsa Jenő nyá. ezredes
egyetemi docens (PhD)

– Budapest, 2008 –

A tudományos probléma megfogalmazása

A bipoláris világrend felbomlása jelentős változásokat eredményezett a nemzetközi biztonságpolitikai környezetben. Miközben a világméretű fegyveres konfliktusok kialakulásának a veszélye csökkent, olyan új fenyegetések jelentek meg közvetlen környezetünkben is, amelyek összetettségük, komplexitásuk révén tartós és folyamatos bizonytalanságot eredményeztek nemzeti, regionális és globális szinten egyaránt. Az új típusú kihívások, kockázatok és fenyegetések közül a nemzetközi szervezett bűnözés által okozott veszélyeztetettségű helyzet, ezen belül a kábítószeres illegális forgalmazása, a világ valamennyi országa számára komoly gondot jelent. A drog-jelenség Magyarországot is elérte, menedzselése egyre égetőbb, megoldandó problémává vált. Az értekezés elkészítésével, a hazánkban folytatott kábítószer elleni küzdelem területén, társadalmunk egy viszonylag szűk, de ugyanakkor meglehetősen érzékeny szegmensét érintő problémára szeretném ráirányítani a figyelmet. Ez a terület a védelmi szféra¹ drogérinthetősége, ugyanis a hadsereg sem mentes azoktól a devianciáktól, melyek a civil társadalomban jelen vannak.

Katonai elhárítóként immár 30 esztendeje foglalkozom a fegyveres erők biztonsági helyzetével, a honvédséget érintő különböző nemzetbiztonsági kockázatok felderítésével, megelőzésével és kialakulásuk megakadályozásával. A három évtizedes titkosszolgálati munkám során számtalanszor találkoztam a hadseregben a drogproblémával és szinte valamennyi kísérőjelenségével. A Honvédelmi Minisztérium vezetésével, a katonai parancsnokokkal és a hadsereg egészségügyi szolgálatával együttműködve folyamatosan kutatjuk azokat a megoldásokat, amelyek adott jogszabályi keretek között alkalmasak a drogok által előidézett biztonsági kockázatok minimalizálására. Éveken át vizsgáltam a Magyar Honvédség drogreprevenációs gyakorlatát a kompromisszumelvű, medikalizáló drog prevencióról a zéró toleranciára történő áttérés feltételeinek kialakítása szempontjából. Ebben az időszakban, kifejezetten a drogprobléma hadseregen belüli visszaszorítására koncentrálva, több olyan tudományos igényű publikációt és multimédiás esettanulmányt tettem közzé, melyekben a védelmi szférában alkalmazandó kriminalizált drogreprevenáció és a kábítószeres hadseregen belüli teljeskörű tiltása mellett érveltem. Mostanra, amikor a doktori képzés és az egyéni kutatómunka eredményeként az értekezés elkészült, az általam is preferált zéró tolerancia – a szándék szintjén – már többé-kevésbé helyére került a honvédségi drogreprevenációban. Ünnepelni azonban még sincs okunk, ugyanis a helyzet továbbra is ellentmondásokkal terhelt.

Az elmúlt években a katonai drogreprevenáció területén több kérdésben jelentős előrelépés történt, ennek ellenére – a drogstratégia megvalósítását gátló belső ellentmondások miatt – indokoltnak tartom, hogy intézkedési rendszerünket folyamatosan aktualizáljuk, tévedéseinket korrigáljuk, a drogstratégiát visszatérő jelleggel újragondoljuk. Ahhoz, hogy ezt megtehesük, mindenekelőtt nemzetközi és hazai viszonylatban egyaránt meg kell ismerkednünk a kábítószer-jelenség anatómiájával, majd pedig pontosan meg kell fogalmaznunk a hadseregben kialakult kábítószer-helyzet okozta valós veszélyt. Fel kell tárnunk a folyamat alapjait, meg kell vizsgálni az összetevőit, hogy tisztában legyünk a dolog ellentmondásos természetével, sajátosságaival, törvényszerűségeivel, és adekvát választ tudjunk adni a jelenségre. Minden törvényes lehetőséget fel kell használnunk arra, hogy a hadsereg létét, hatékonyságát és ütőképességét fenntartsuk, a működéséhez elengedhetetlen biztonságot a szükséges szinten garantáljuk. Az értekezés elkészítésével, a globális kábítószer-probléma kriminálpolitikai,²

¹ Az értekezésben a „védelmi szféra” kifejezés alatt – szűkebb értelemben – a Honvédelmi Minisztériumot és a Magyar Honvédség szervezeti egységeit kell érteni.

² A kriminálpolitika a már elkövetett bűncselekményekre adott büntetőjogi válaszstratégiák gyűjtőfogalma. Réselei: a büntető jogalkotási és a büntető igazságszolgáltatási politika. (Lévay Miklós: A kriminálpolitika szerepe

kriminológiai³ és katonai biztonsági aspektusból történő feldolgozásával, az aktuális kábítószer tendenciák bemutatásával, az általam kidolgozott kriminalisztikai eljárások modellezésével a védelmi szférában alkalmazott kriminalizált drogprevenció továbbfejlesztéséhez kívánok hozzájárulni.

A témaválasztás indokolása

Nem lehet kétségünk afelől, hogy a drogok illegális kereskedelme, használata és az ezzel együtt járó egyéni és társadalmi károk, a XX. század második felétől napjainkig terjedő időszakban világviszonylatban komoly problémává nőttek ki magukat. Az ENSZ mindezek felismerését követően alakította ki a kábítószeres nemzetközi ellenőrzésével foglalkozó szakosított intézményeit. A kábítószeres globális tiltásának és kontrolljának meghatározó gondolatait, mint az ENSZ által kialakított keret-megállapodásokat a világ szinte valamennyi országa beépítette saját törvényi szintű jogi szabályozásába. Az Európai Unió szintén intézményrendszerrel hívott életre a kábítószer-probléma leküzdésére mind a kínálat-, mind pedig a kereslet-csökkenés vonatkozásában. Európai Unió elvárás, hogy a tagországok és a leendő tagországok rendelkezzenek a kábítószer-probléma leküzdését szolgáló akciótervvel. Hazánkat is ENSZ, illetve Európai Unió szintű nemzetközi egyezmények kötelezik a kábítószeres ellenőrzésre. Napjaink drogpolitikai kutatásai azonban az utóbbi időben e széles bázisú konszenzus felbomlásának folyamatára hívják fel a figyelmet. Egyre nagyobb a különbség az egyes országok drogpolitikai szemléletében. Nemzetközi viszonylatban a drogtilalomnak az elmúlt években két típusa alakult ki: a kriminalizált és a dekriminalizált változat. A dekriminalizált felfogás tiltja ugyan a könnyű drogok fogyasztását és árusítását, de a szankciókat vagy nem alkalmazza kellő következetességgel vagy - szélsőséges esetekben - a drogfogyasztásnak és birtoklásnak egyáltalán nincs büntetőjogi következménye. Ezzel szemben a kriminalizált intézkedési rendszer a kábítószeres használata és kereskedelme esetén elsősorban a bűncselekmények felderítésére irányuló operatív műveleteket, a rendőrségi módszereket, a szankcionálásra pedig a büntetőjog széles eszköztárát alkalmazza.

A kábítószeres kiperálók, a drogfogyasztók, a drogfüggők, a droghasználattal összefüggésben fertőző betegségeket hordozók száma hazánkban is folyamatosan emelkedik, de nő a kábítószeres kapcsolatos bűncselekmények aránya, illetve a szervezett bűnözés aktivitása is. Hazánk a kábítószer-kereskedelem terén hagyományos értelemben hosszú időn át tranzit országnak minősült. A kereslet növekedésével azonban mi is a fogyasztó országok közé kerültünk, ami közvetlen hatással van a bűnözésre, ezen belül a szervezett bűnözés terjedésére. Az utóbbi években Magyarországon is megjelent az illegális, nemzetközi kábítószer-kereskedelemmel kapcsolatba hozható pénzmosás bűncselekményi köre.

A drogok veszélyt jelentenek az egészségre, az egyénre, a közösségekre és a társadalom egészére. Fenyégetik a fogyasztót, hozzátartozóit és környezetét egyaránt. A kábítószer-probléma sohasem elszigetelt jelenség. Ok és következmény egyszerre. Összefügg egyéni és közösségi, lelki és szociális problémákkal. A kábítószer pusztítja az egyéni akaratot, a család-

és jellemzői a kábítószeres kínálatának és keresletének csökkentésében az Európai Unióban – Györgyi Kálmán jubileum, 2004. 357-371)

³ A kriminológia a bűn, mint pszichológiai és társadalmi jelenség vizsgálatával foglalkozó tudomány. Főként a bűnözés megjelenési formáit, okait és következményeit kutatja. Beletartozik a bűnözés társadalmi és jogi reakcióinak vizsgálata is. A kriminológia a megfigyelés tudománya, a jogalkotást, törvénysértéseket és a társadalomnak a törvénysértésekre adott válaszát vizsgálja. A kriminológia befolyásolja a politika formálódását nem csak nemzeti, hanem nemzetközi szinten is. (Korinek László: A kriminológia fogalma, feladata, kutatási területei; helye és szerepe a bűnügyi tudományokban és a társadalomban. Kriminológia – szak kriminológia. 2006. 25-41)

dok egységét, a közösségi kohéziót és a társadalmi biztonságot egyaránt. Ellene csak világos, eltökélt és megalapozott együttműködéssel lehet eredményt elérni. Erre kötelezte el magát a Magyar Köztársaság Országgyűlése is, és határozott szándéka alapján hosszú távú cselekvési programot kíván megvalósítani a kábítószeres visszaélés visszaszorítása érdekében. Ez a program a „Nemzeti Stratégia a Kábítószer-probléma Visszaszorítására”. [1] Csak egy nemzetközi viszonylatban is életképes, egységes szerkezetű és szemléletű, átfogó stratégiai elemeket megvalósító, és a drogprobléma kezelésében részt vevő minden szervezeti és intézményi formát magában foglaló fejlesztési terv érhet el eredményeket a kedvezőtlenül alakuló tendenciák megállításában. Össztársadalmi szinten a kábítószer-probléma visszaszorítása érdekében végzett közös munka a Honvédelmi Minisztérium és a Magyar Honvédség teljes személyi állományának is feladata, a védelmi szférában folytatott drogprevenció megvalósítása révén. E munka hatékonyságának biztosítása valamennyiünk felelőssége.

Az értekezés célkitűzései

Napjainkban a kábítószer-probléma olyan súlyos méreteket öltött, hogy hazánkban, össztársadalmi szinten, rövidtávú célként csak azt lehet megfogalmaznunk, hogy a drogérinthettség növekedési ütemét lassítsuk. Ennek ellenére, az értekezésben bizonyítani szándékozom, hogy bár a drogprobléma ma még nem számolható fel, azonban ha mélyrehatóan tanulmányozzuk és megismerjük a jelenség anatómiáját, megfelelő módszerek alkalmazásával a védelmi szférán belül zajló, jelentős biztonsági kockázatokkal járó folyamatokat – a speciális, katonai környezet sajátosságaira alapozva – kezelhetővé lehet tenni. A kutató tudományos problémát, a kutatómunka fő célkitűzéseit az alábbi hipotézisek határozzák meg:

1. A '80-as évektől napjainkig bekövetkezett drogpolitikai, büntető jogalkotási és igazságszolgáltatási politika irányváltásai, filozófiaváltásai a Magyar Honvédségben végzett felderítő és megelőző munkára kedvezőtlen hatást gyakoroltak.
2. A Magyar Honvédségnél jelenleg működtetett drogszűrő rendszer hatásfoka – a hadsereg sajátos viszonyai között – kriminalisztikai eljárások komplex módon történő alkalmazásával jelentős mértékben javítható.
3. A Magyar Honvédség kötelékeiben – a fokozott biztonsági kockázatok miatt – az ésszerű kockázat határain belül nincs lehetőség a medikalizáló drogprevenció alkalmazására. A hadseregben a zéró toleranciára alapozott kriminalizált drogstratégia a jövő alternatívája. A zéró tolerancia gyakorlati megvalósítását azonban napjainkban még ellentmondások terhelik.
4. Az MH Drogprevenció Bizottságában érintett szervezetek jelenleg más-más nyilvántartási rendszerben gyűjtik adataikat és szolgáltatási statisztikáikat, ami esetenként megnehezíti az objektív helyzet feltárását. Az eltérő adatszolgáltatási struktúrák továbbfejlesztése, és egységes droginformációs rendszerbe történő integrálása a stratégia hatékonyságának jelentős növelését eredményezi.

A kutatás fő célkitűzéseinek megvalósítása érdekében értekezésem első fő részében a kábítószer-probléma globális megközelítésének módszerével feltárom a nemzetközi viszonylatban folytatott kábítószer elleni küzdelem kriminálpolitikai aspektusait az ENSZ Egységes Kábítószer Egyezmény elfogadásától az Európai Unió drogstratégiájának értelmezésén át a Magyar Köztársaság nemzeti drogstratégiájáig. A nemzetközi dokumentumok és a nemzeti drogstratégiák feldolgozását követően, az értekezés második fő részében – alapvetően krimi-

nológiai és kriminalisztikai⁴ összefüggések alapján – részletesen kívánok foglalkozni a védelmi szféra kábítószer érintettségével és a Magyar Honvédség drogstratégiájával. A hadsereg kábítószer-fertőzöttségét elemezve, az ellentmondások feloldását követően a jelenlegi „kriminalizált dropprevenció” felülvizsgálatára, és hatékonyságnövelő intézkedések bevezetésére teszek javaslatot, a zéró tolerancia jegyében.

Kutatási módszerek

A téma kutatása és kidolgozása során egyik alapvető eljárásként a dialektikus kutatási metódus keretei között az általános módszer konkretizált változatát, az összehasonlító eljárást használtam, melynek segítségével feltártam az Európai Unió tagországoként eltérő drogstratégiája belső ellentmondásait, a különböző kriminálpolitikai álláspontokat. Ugyancsak az összehasonlító eljárást alkalmaztam a NATO tagországok drogszűrési gyakorlatának megismerése érdekében, az egyes tagállamok képviselőivel lefolytatott körinterjú megállapításainak összevetésekor. A magyarországi „drogtörvény” gyakori módosulásainak vizsgálatát a történeti kutatás módszerével végeztem el mely során feltárultak a jogtörténeti metamorfózis hátterében meghúzódó, eltérő kriminálpolitikai összefüggések, mint a változások mozgatórugói. A magyarországi droghelyzet bemutatását, majd pedig a hadsereg drogérintettségének történeti áttekintését ugyancsak ezzel a módszerrel hajtottam végre.

Munkakörömből adódóan – a védelmi szféra kábítószer-helyzetének folyamatos ellenőrzésére kidolgozott terv keretei között – rendszeres megfigyelés alatt tartottam a katonai drogstratégia változásait, a kriminalizált dropprevenció beválási mutatóit, így számos olyan további vizsgálatot igénylő jelenség jutott a tudomásomra, amelyek jelentős mértékben hozzájárultak az objektív helyzet megismeréséhez, a kutatás eredményességéhez.

Az új törvényszerűségek felismerése, majd egyéb ismeretekkel való összevetése után olyan, a katonai dropprevenció részeként alkalmazható kriminál-metodikai eljárásokat vázoltam fel, amelyek az elmúlt időszakban a Katonai Biztonsági Hivatal (KBH) szervezeti egységei által, közvetlen irányításom mellett, tervszerűen végrehajtott kísérletek során igazoltan eredményesnek bizonyultak.

A szervezett bűnözéssel összefüggő szakmai konferenciákon való részvétel, az ott elhangzottak elemzése értékelése, a tanulságok hasznosítása, a kábítószer jelenség felszámolására irányuló feladatok során szerzett saját szakmai tapasztalatok rendszerezése, értelmezése, azokból következtetések levonása, kutatások másodelemzése, mint módszerek mind hozzájárultak a dolgozat összeállításához. A tudományos kutatás folytatásakor voltak időszakok, amikor a forrásanyagok feldolgozására, alkotóelemekre bontására, és a részek külön tanulmányozására irányuló analízis volt a meghatározó munkamódszer, más periódusokba a hangsúly az ismeretek összerendezésére, egységes rendszerbe foglalására, a részinformációk kapcsolatának, összefüggéseinek megállapítására, a szintézisre helyeződött. Mindkét metódus, szinte egymást váltogatva, folyamatosan jelen volt az értekezés elkészítése során. Az indukció, a dedukció és az analógia az ismerttől az ismeretlen felé történő elmozdulás három alapvető módja szintén nélkülözhetetlen metódusai voltak a tudományos munkának.

⁴ A kriminalisztika, más néven bűnügyi nyomozástan, a kriminológia gyakorlati ága. A bűncselekmény elkövetésének eszközeivel, felderítésének lehetséges módszereivel foglalkozó tudomány. A bűnfelderítés tudománya, feladata a bűncselekmények és bűnelkövetők felderítése, a bűnelkövetési körülményekkel kapcsolatos bizonyítékok végrehajtása. A kriminalisztika, mint tudomány, három részből áll: a kriminál-technikából, a kriminál-taktikából és a kriminál-metodikából. (<http://hu.wikipedia.org/wiki/Kriminalisztika>)

A kábítószer-problémával összefüggő fogalomhasználatomban elsősorban a vonatkozó magyar szakirodalom és büntetőjog kifejezéseire, másodsorban az ENSZ és az EU által használt megközelítésekre, harmadsorban pedig a téma hazai szakértői által a szakmai publikációkban alkalmazott fogalomrendszerre kívánok támaszkodni. Forrásanyagoknak alapvetően a kábítószerkérdés nemzetközi szabályozásával foglalkozó alapidokumentumok magyar fordításait, a magyarországi kábítószer helyzetről készült, hiteles eredeti dokumentumokat, éves jelentéseket használtam fel. Feldolgoztam a Honvédelmi Minisztérium és a Vezérkar szintjén kábítószer témában, és a fegyelmi helyzetről szóló jelentéseket statisztikai összesítéseket, a védelmi szférában a drogprobléma kezelésére irányuló hatályos, valamint már hatályon kívül helyezett törvényeket, jogszabályokat, és az állami irányítás egyéb jogi eszközeit. A forrásanyag-kutatás során jelentős mértékben támaszkodtam az Internet kínálta lehetőségekre. Viszonylag nagy számban tanulmányoztam a témával összefüggő magyar, illetve angol és német nyelven megjelent tudományos publikációkat, valamint az elektronikus sajtó által közzétett cikkeket.

Az értekezésemben a téma szerteágazó volta és a disszertáció behatárolt terjedelme miatt nem tűztem ki célul a kábítószer-jelenség részletes, mindenoldalú vizsgálatát, az e témakörben született tudományos ismeretanyagok, valamint törvények és jogszabályok teljeskörű elemzését, vagy bemutatását. Ugyancsak nem kívánok foglalkozni a drogstratégiák közösséget, az együttműködést, a szociális munkát, a gyógyítást és a rehabilitációt érintő feladataival, valamint a drogprevenció valamennyi kérdésével. A fenti témakörökből csak olyan mértékben merítettem, amennyire azt a címben szereplő tárgykör feldolgozása, és az alkalmazott munkamódszerek ezt megkívánták. A kutatómunka a kábítószer-probléma globális, kriminálpolitikai megközelítésén túl alapvetően a jelenség kriminológiai és kriminalisztikai szempontból figyelmet érdemlő, keresleti és kínálati oldalának hadseregen belüli visszاسzorítására irányul. A védelmi szféra kábítószer-érintettségének a fentiekben vázolt módon történő, tudományos igényű feldolgozása a magyar katonai nemzetbiztonsági szakterületen – ismereteim szerint – előzmény nélküli.

Az értekezés a tudományos tradícióknak megfelelő szerkezeti felépítésben készült. A bevezetésben a megoldandó tudományos problémából kiindulva igazolom a téma jelentőségét, aktualitását és perspektivikus gyakorlati hasznosíthatóságát. Rögzítem a kutatási célokat, a teljesítésük érdekében megoldandó feladatokat és a kapcsolódó, alkalmazott módszereket. Az értekezés első fejezete a téma elméleti megalapozása. Az ide tartozó alfejezetekben végzem el a szakirodalmi háttér, a hatályos nemzetközi egyezmények, jogszabályok áttekintésétől a magyar nemzeti drogstratégia elvi és gyakorlati oldalának kritikai elemzését. A második fejezetben a védelmi szféra drog érintettségének bemutatását követően a KBH kábítószer visszاسzorításában játszott szerepének ismertetésével foglalkozom, majd a drogszűrő vizsgálatok határfokát javító intézkedések bevezetésére teszek javaslatot. A második fejezet keretei között bizonyítom a zéró tolerancia létjogosultságát a hadsereg viszonyai között. Néhány NATO tagország katonai drog-prevenációjának tanulmányozását követően, a nemzetközi kitekintésből levonható következtetéseket rögzítem, javaslatot teszek az adaptációs lehetőségekre. A külföldi katonai drogstratégiák tapasztalatairól – a téma érzékeny jellege miatt – kevés a nyílt minősítésű irodalom, illetve felhasználható forrás. A szakmai tanulmányutak, a kiválasztott országokat érintő körinterjúk hozadéka a lehető legteljesebb mértékben beépítésre került. Az értekezés harmadik fejezetében az összegzett következtetések alapján megfogalmazom a tudományos eredményeket, majd ajánlásokat, javaslatokat teszek az értekezés gyakorlati hasznosíthatóságára, további kutatási irányokra.

A kutatómunka összegzése

A bevezetést követően, az értekezésem első fejezetében, a nemzetközi méreteket öltő kábítószer-probléma globális megközelítésének módszerével bemutattam a kábítószer elleni küzdelem kriminálpolitikai aspektusait az ENSZ Egységes Kábítószer Egyezmény elfogadásától az Európai Unió drogstratégiájának értelmezésén át a Magyar Köztársaság nemzeti drogstratégiáig. Elvégeztem az ENSZ által elfogadott kábítószer egyezmények és az Európai Unió drogstratégiájának átfogó elemzését. Részletekbe menően kutattam az uniós drogstratégia belső ellentmondásait, majd megvizsgáltam a gyakorlati megvalósítás nehézségeit. Feltérképeztem a tagországokként eltérő kriminálpolitikai álláspontokat, amelyek meglehetősen színes képet mutatnak. A két végponton a radikális prohibíció és a teljes liberalizáció áll. Az előző a fogyasztást is bünteti, az utóbbi az összes kábítószer típusnak még a kereskedelmét is legalizálná. A drogproblémával kapcsolatos uniós kriminálpolitika elemzése során részletesen foglalkoztam a drogok iránti kereslet és kínálat csökkentésével, valamint az ártalomcsökkentést szolgáló jogalkotási tevékenységgel, a bűnüldöző és igazságszolgáltatási intézkedésekkel, továbbá a bűnmegelőzési programokkal.

A távlati megközelítés következő lépcsőjeként, a hazánkban egyre súlyosabb méreteket öltő drogproblémára fókuszálva, bemutattam a Magyar Köztársaság nemzeti drogstratégiáját. Az eltérő, uniós nemzeti kriminálpolitikai megközelítések ellentmondásos helyzetéből kiindulva ráirányítottam a figyelmet arra, hogy az Európai Unió drogstratégiájában oly markánsan kirajzolódó kettősség – a kínálati oldal elleni küzdelemben a kemény büntetőjogi irányvonal, míg a drogfogyasztók vonatkozásában az elterelés lehetősége – hogyan jelenik meg a nemzeti cselekvési programunkban elméleti alapvetésként, és hogyan realizálódik mindez a gyakorlatban. A téma bevezetéseként egy átfogó, kriminalizált drogtörténeti visszatekintés keretében ismerttettem, hogyan vált a kábítószer terjedése Magyarországon a társadalom egészét veszélyeztető, olyan jelentős tényezővé, ami az egészségre gyakorolt hatásán túl a belföldi és nemzetközi szervezett bűnözés hazánkban történő előretörését is eredményezte. Az értekezésemben kiemelten foglalkoztam a nemzeti drogstratégia létrejöttének körülményeivel, a stratégiai célokkal.

A disszertáció második, a Magyar Honvédség kábítószer helyzetével foglalkozó fejezetében elvégeztem a kábítószer-bűncselekményekhez tartozó, egyes módosult büntetőjogi meghatározások összevetését a '80-as évektől napjainkig. Értelmeztem a bűncselekményekkel összefüggő legfontosabb törvényi tényállásokat, kifejezéseket, valamint ezek magyarázatát. A szakirodalomban először feldolgoztam a kábítószerrel visszaélés törvényi tényállás változásainak hatását a hadseregben végzett felderítő és megelőző munkára. Megvizsgáltam, hogyan érintette a jogi környezet módosulása a katonai közegben a kábítószer-bűncselekmények felderítését, és a diverziót, valamint a medikalizáló megközelítésen alapuló katonai drogprevenció egyes kérdéseit. Katonai biztonsági szakterületen a jelzett szempontoknak megfelelő kutatás – ismereteim szerint – előzmény nélküli.

Részletekbe menően foglalkoztam a drogfogyasztás bizonyításának lehetőségeivel, valamint rámutattam a drogfogyasztás kimutathatóságának időbeni korlátaira. A hadseregben alkalmazott drogszűrési rendszer tökéletesítésének szándékával kutattam a védelmi szférában alkalmazott drogtestek manipulálhatóságának lehetőségeit. Az immunkromatográfias tesztre alapozott drogszűrés hatékonyságának fokozása érdekében kidolgoztam, a jelenleg elfogadott vizsgálatok hatásfokának növelését eredményező, a pozitív drogtestek megerősítésére irányuló módszer alkalmazásának rendjét. Az eljárás bevezetésének szükségességét a drogfogyasztás büntetőjogi bizonyításának nehézségeivel indokoltam.

Bemutattam a KBH katonai drogstratégiában játszott, mással nem helyettesíthető szerepét. A KBH felderítési adatait elemezve feltártam a hadseregben elkövetett kábítószerbűncselekményekre jellemző, általános érvényű összefüggéseket és aktuális tendenciákat. Kidolgoztam a védelmi szféra sajátos viszonyai között alkalmazható, az eddigi kábítószer felderítési eljárásnál hatékonyabb szűrővizsgálat modelljét a „komplex, kriminalizált drogszűrő rendszert”. Az eljárás törvényességi háttérének megteremtése érdekében javaslatot fogalmaztam meg a hatályos jogszabályok szükség szerinti módosítására. Az eljárás hatékonyságát és célszerűségét a KBH által az elmúlt években realizált ügyek eredményességi mutatóival bizonyítottam.

Éveken át kutattam a Magyar Honvédség drogprevenációs gyakorlatát a zéró toleranciára történő áttérés feltételeinek kialakítása szempontjából. Összevettem a nemzeti drogstratégia és a zéró tolerancia között fennálló eltéréseket, majd indokoltam a látszólagos ellentmondás kezelhetőségét. A fokozott biztonsági kockázatokra alapozva bizonyítottam, hogy a fegyveres erők kötelékeiben – a sajátos körülményekre tekintettel – az ésszerű kockázat határain belül nincs lehetőség a diverzió, vagy a medikalizáló drogprevenáció alkalmazására. A kábítószer-fogyasztó katonáktól a hadseregnek haladéktalanul meg kell válnia. A honvédség állományából már eltávolított, drogérintett (ex) katonák eltereléshez, gyógyításhoz, rehabilitációhoz fűződő érdekérvényesítését a társadalomnak civil szervezetek útján kell garantálnia.

Kutatásaim során megállapítottam, hogy az utóbbi években (2006-2008) a Magyar Honvédségben jelentős előrelépések történtek a zéró tolerancia elvének érvényesítése irányába. Ugyanakkor rámutattam arra, hogy az egységes, belső jogi szabályozó rendszer, a szakmai protokollok, a monitoring rendszer, a központi adatbázis kialakítása, valamint a drogproblémához kapcsolódó, esetenként hibás szemlélet szükség szerinti átformálása még fejlesztést igénylő területek. A kriminalizált drogprevenáció és a 2005-ben deklarált zéró tolerancia beválási mutatóinak vizsgálata során számos olyan, évek óta fennálló ellentmondásra irányítottam rá a figyelmet, amelyek komoly akadályokat jelenthetnek a drogmentes hadsereg megvalósítása során. A feltárt problémák megoldására javaslatokat fogalmaztam meg.

Elemeztem a Magyar Honvédség viszonyai között a drogfogyasztástól és a drogok kipróbálásától visszatartó, motivációs tényezőket. Megállapításom az, hogy az elmúlt években alkalmazott szűrővizsgálati rendszer megléte és a zéró tolerancia deklarációja önmagában nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket a jogsértő magatartásformákkal szemben. Kizárólag a vonatkozó jogszabályokban meghatározott számban és gyakorisággal, végrehajtott, a már ismertetett módon megnövelt határfokú komplex, kriminalizált drogszűrő rendszer, és a zéró tolerancia együttes, következetes alkalmazása vezethet eredményre. Kifejtettem az elrettentés általam kívánatosnak tartott értelmezését, melynek alapja a felelősségre vonás büntetőjogi és egzisztenciális következményei elkerülhetetlenségének tudata kell, hogy legyen. Az elrettentésre irányuló propagandát a hadsereg drogstratégiájában, hivatalos katonai fórumokon és a média lehetőségeinek felhasználásával, a medikalizáló drogprevenációban tapasztaltaknál markánsabban kell megjeleníteni.

Az Amerikai Egyesült Államok hadseregében már hosszú ideje eredményesen alkalmazott, kifejezetten represszív elemeket is tartalmazó drogstratégia bemutatásával bizonyítottam a zéró tolerancia létjogosultságát, majd pedig megvizsgáltam néhány NATO tagország katonai drogstratégiájának azon elemeit, amelyek alapján, az egyes hadseregek drogprevenációjának megközelítési modelljeire következtetni lehet. Elemeztem a kábítószer-

fogyasztás fegyveres erőkön belüli megítélésének lényeges kérdéseit, a drogpozitivitás jogkövetkezményeit, a kábítószer-ellenőrzések gyakorlati végrehajtása során alkalmazott módszereket, és felderítési eljárásokat. A kutatás eredményeként megállapítottam, hogy a NATO tagállamokban meglehetősen változatos a droghasználat büntetőjogi megítélése. Az Európai Unióhoz tartozó NATO tagállamok esetében az egyes országok által elfogadott civil drogpolitikai irányelvek és a nemzeti katonai drogstratégiák között egyrészt, lényeges azonosságok érzékelhetők, másrészt különbségek is kimutathatók. A drogprobléma kezelésére kötelező érvényű előírások a NATO alárendeltségben alkalmazott, multinacionális koalíciós erők esetében nem léteznek. Ennek ellenére a zéró tolerancia, mint a drogfogyasztás hadseregen belüli teljeskörű tiltásának megjelenési formája, a vizsgált tagállamok többségében kimutatható. Úgy tűnik, hogy a NATO tagországok hadseregeinek többségében már megfogalmazódott a drogokkal kapcsolatos, helyenként a nemzeti stratégiáktól eltérő szabályozás szükségessége.

Feldolgoztam a védelmi szférát érintő, kábítószer visszaszorítását célzó folyamatokat a 90'-es évektől napjainkig. Áttekintettem a Magyar Honvédség drogprevenációs rendszerét, értékeltem a Magyar Honvédség Drogprevenációs Bizottsága szerepét. A hadsereg és a kábítószer-probléma viszonyát elemezve, javaslatokat fogalmaztam meg a jelenleg alkalmazott kriminalizált drogprevenáció felülvizsgálatára, a jogszabályi háttér harmonizációjára és hatékonyságnövelő intézkedések bevezetésére. Igazoltam, hogy jelenleg a Bizottságban érintett szervezetek eltérő struktúrákban gyűjtik az adataikat és szolgáltatási statisztikáikat. Az eltérő megközelítésekre visszavezethetően az adatok értelmezése helyenként nehézkes, esetenként látványos ellentmondásokat gerjeszt. A probléma megszüntetésére kidolgoztam az „Egységes Kriminalizált Droginformációs Adatbázis” koncepcióját

Új tudományos eredmények

1. Igazoltam, hogy hazánkban a drogpolitika terén bekövetkezett dinamikus változások, a jogi környezet, ezen belül különösen a kábítószerrel visszaélés törvényi tényállás gyakori módosulásai kedvezőtlen hatást gyakoroltak a katonai drogprevenációra, a hadseregben végzett felderítő és megelőző munkára.
2. A Magyar Honvédségnél alkalmazott drogszűrés határfokának növelése érdekében kidolgoztam a hadsereg sajátos viszonyai között alkalmazható, az eddigi kábítószer felderítési eljárásnál hatékonyabb szűrővizsgálati modellt, a „komplex, kriminalizált drogszűrő rendszert”.
3. Igazoltam, hogy a hadseregben a zéró toleranciára alapozott drogstratégia a jövő alternatívája, ugyanakkor bizonyítottam, hogy a teljes prohibíción alapuló drogstratégia gyakorlati megvalósítását napjainkban még ellentmondások terhelik.
4. A zéró tolerancia hatékonyságának fokozása érdekében, az MH Drogprevenációs Bizottságában érintett szervezetek által alkalmazott eltérő adatszolgáltatási struktúrák integrálásával, és kriminálstatisztikai szempontoknak megfelelő továbbfejlesztésével kidolgoztam az „Egységes Kriminalizált Droginformációs Adatbázis” koncepcióját.

A kutatási eredmények hasznosíthatósága

A kutatás eredményei jól hasznosíthatók a Honvédelmi Minisztérium és a HM Vezérkar vezetői, valamint a fegyelmi kérdésekkel foglalkozó munkatársai számára a védelmi szférát érintő kábítószer jelenség tanulmányozásához, az elméleti ismeretek bővítéséhez, tanfolyamok szervezéséhez. Úgy vélem, a kutatás megállapításai mind gyakorlati, mind elméleti szempontból alkalmasak a kábítószer elleni küzdelemben érintett Magyar Honvédség Drogprevenációs Bizottsága ismereteinek bővítéséhez. Az értekezés felhasználható a Magyar Honvédség drogst stratégiájának felülvizsgálatához, a katonai drogprevenáció szükség szerinti korrekciójához.

A védelmi szféra drogprevenációs kockázatkezelésénél megfogalmazott eljárások és ajánlások, közvetlenül vagy kisebb módosításokkal a napi gyakorlatba bevezethetők. A kábítószer-ellenőrzés továbbfejlesztett módszereivel foglalkozó fejezetben kidolgozott javaslatok alapján a Magyar Honvédségnél folytatott drogszűrési rendszer az eddigieknél hatékonyabb alapokra helyezhető.

Az „Egységes Kriminalizált Droginformációs Adatbázis” koncepciójának gyakorlatba történő átültetése segítséget nyújthat a katonai drogst stratégia hatékonysági mutatóinak statisztikai szempontoknak is megfelelő, korrekt elemzéséhez.

A kutatási anyag a Magyar Honvédség parancsnoki szintjein, a kábítószer-probléma mélyrehatóbb megismerése révén elősegítheti a kívánt stratégiai szemlélet érvényesülését. Az értekezés egyes fejezeteiben elemzett és kibontott kérdések, illetve az ezekből levont következtetések a drogprevenációban feladatokat ellátó tisztek, tiszthelyettesek körében – továbbképzések alkalmával – megfelelő érdeklődésre tarthatnak számot.

Az értekezés jól hasznosítható a KBH műveleti munkát végző teljes állománya szakmai képzésére és továbbképzésére. Ajánlom az anyagot a KBH biztonsági tiszti és tiszthelyettesi utánpótlás képzése során, a szervezett bűnözéshez kapcsolódó kábítószer-bűncselekmények tanulmányozásához, háttér irodalomként.

Az értekezést alkalmasnak tartom arra, hogy a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem és Rendőrtiszti Főiskolán folyó oktatásban, képzésben forrásmunkaként felhasználásra kerüljön. Ugyancsak fontos információs bázisul szolgálhat az egyes fejezetekben kifejtett kérdések iránt érdeklődő, illetve azok kutatásával foglalkozó személyek számára.

A kutatás eredményei nemcsak a védelmi szféra működési területén hasznosíthatók, hanem megfelelő adaptációval, a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatának kábítószer elleni küzdelméhez is segítséget nyújthatnak.

A szerző témához kötődő publikációs jegyzéke

1. Az egyszerű feldolgozó munka (KBH - Nemzetbiztonsági ismeretek - IV kötet; Tanulmány, 1996; 70 oldal - minősített)

2. Alapellenőrzésről és az előzetes nyomozásról (KBH Szakmai Szemle - 1999/3. szám; 21 oldal- minősített)
3. „A digitalizált dosszié” - a feldolgozó munkát közvetlenül támogató adatfeldolgozó rendszer; (KBH - Tanulmány - 2000; Multimédiás, relációs adatbázis kezelő program, CD + kezelési utasítás - minősített)
4. A szűrő- kutató- felderítő munka rendszere; (KBH Tanulmány – 2002; 22 oldal - minősített)
5. Az egyszerű feldolgozó munka; (Szakmai ismeretek; KBH Tanulmány - I /2003; 77 oldal - minősített)
6. Az 1. KBI megalakítása és tevékenységének első évtizede (KBH Szakmai Szemle 2003/3.szám; 53 oldal, minősített)
7. A Katonai Biztonsági Hivatal szerepe a kriminalizált drog-prevencióban; (KBH Szakmai Szemle - 2004/3. szám; 6 o)
8. „Drog a laktanyákban” (Két oktatófilm a biztonsági tisztek titkosszolgálati képzéséhez; 56 perc DVD + tartalmi és technikai forgatókönyv, 2004 - minősített)
9. Konferencia előadás; „A Magyar Honvédség a drog ellen, a szabad életért” című konferencia; 2004. október 04-05, Budapest.
10. Katonák a drog-fronton (Társadalom és Honvédelem – 2007/2. szám)
11. A magyarországi vezető napilapok „drogérintettsége” tudományometriai megközelítésben (KBH szakmai szemle, 2006/3. szám)
12. A „drogtörvény” metamorfózisának hatásai a védelmi szféra drogprenvenációs tevékenységére a 80'-as évektől a „zéró tolerancia” megjelenéséig (KBH szakmai szemle, 2006/3. szám)
13. Justification of "zero tolerance" in the Home Defence (TRADECRAFT REVIEW - Periodical of the scientific board of Military Security Office -2007)
14. Drogprenvenció a védelmi szférában (Új Honvédségi Szemle, 2007/8)
15. A kábítószeres és a terrorizmus gazdasági, és személyiség-lélektani összefüggései (KBH szakmai szemle, 2008/3. szám)
16. A transznacionális veszélyek és fenyegetések hatása a katonai biztonságra, a katonai elhárítás lehetőségei azok kezelésében. (Felderítő Szemle, VII. évfolyam különszám - 2008)
17. A drogfogyasztás bizonyíthatósága a védelmi szférában (KBH Szakmai Szemle, 2008/3. szám)

A szerző szakmai önéletrajza

Személyi adatok

Név: Lenkey László
Anyja neve: Simon Margit
Születési hely: Selyeb
Születési idő: 1955. május 05.
Családi állapot: Nős, 2 gyermek
Lakcím: 1044 Budapest, Fiumei utca 16/2

Szakmai előmenetel

1973-1977	Főiskolai hallgató	Zalka Máté Katonai Műszaki Főiskola, Híradó Tanszék
1977-1979	Századparancsnok	Székesfehérvár, Híradó ezred
1979-1980	Főiskolai hallgató	Belügyminisztérium, Rendőrtiszti Főiskola
1980-1983	Operatív tiszt	Belügyminisztérium, Katonai Elhárítás
1983-1984	Operatív főtitst	Belügyminisztérium, Katonai Elhárítás
1984-1991	Kiemelt operatív főtitst	Belügyminisztérium, Katonai Elhárítás
1991-1994	Akadémiai hallgató	Zrínyi Miklós Katonai Akadémia
1994-1995	Osztályvezető-helyettes	MK Katonai Biztonsági Hivatala, Kémelhárítási Osztály
1995-	Igazgató	MK Katonai Biztonsági Hivatala, 1. Katonai Biztonsági Igazgatóság

Iskolai végzettség / képesítés

1973-1977	Zalka Máté Katonai Műszaki Főiskola
	Képesítés: Híradástechnikai üzem-mérnök
1979-1980	Belügyminisztérium, Rendőrtiszti Főiskola
	Képesítés: Állambiztonsági tiszt
1991-1994	Zrínyi Miklós Katonai Akadémia
	Képesítés: Általános felderítő

Nyelvismeret

- 1993 Német felsőfokú, katonai szakanyaggal bővített C típusú nyelvvizsga
- 1998 Angol középfokú, katonai szakanyaggal bővített C típusú nyelvvizsga
- 1980 Orosz középfokú, katonai szakanyaggal bővített C típusú nyelvvizsga
- 1994 Szlovák alacsonyfokú, katonai szakanyaggal bővített C típusú nyelvvizsga

Egyéb

Évtizedes gyakorlatom van a nemzetbiztonsági szakmai ismeretek oktatásában. A nemzetbiztonsági szakmai képzésben - az egyetemi szintű képzésben és a szakmai törzstiszti alaptanfolyamokon - a foglalkozások különböző típusait vezetem. Rendszeresen részt vállalom a katonai nemzetbiztonsági képzés dokumentumainak (jegyzetek, tansegédletek, esettanulmányok) kidolgozásában. Konzulensként, illetve opponensi minőségben évek óta közreműködöm a nemzetbiztonsági törzstiszti alaptanfolyam végzős hallgatói által készített szakdolgozatok értékelésében. Több alkalommal vizsgáztatáson is részt vettem. A nemzetbiztonsági szférát ismerem, a szolgálatok sajátosságaiból fakadó speciális követelményeket képes vagyok a képzésben és a vizsgáztatásban egyaránt érvényre juttatni. Tizenkét éve tagja vagyok a Katonai Biztonsági Hivatal Tudományos Tanácsa által gondozott, „Szakmai Szemle” című tudományos folyóirat szerkesztőbizottságának. Az utóbbi 12 évben különböző tudományos folyóiratokban 17 cikket, illetve tanulmányt publikáltam (közülük egyet angol nyelven), melyek elsősorban a nemzetbiztonsági szakmai képzés-felkészítés témájához, a Katonai Biztonsági Hivatal alaptervékenységéhez, az informatikai lehetőségek nemzetbiztonsági szakmai területén történő hasznosításához, valamint a védelmi szférában folytatott kábítószerek ellenes küzdelem témaköréhez kapcsolódtak.